

Glazbena kućna i životna pravila

Robert Schumann

(s njemačkoga prevela Maja Petrović, uredio Tihomir Petrović)

Najvažniji je razvoj sluha. Potruđi se rano naučiti prepoznavati tonalitet i ton. Zvono, prozorsko staklo, kukavica – istraži njihove tonove.

Moraš marljivo svirati ljestvice i druge vježbe za prste. No postoje mnogi koji time misle postići sve, koji i u podmakloj dobi svakodnevno provode sate i sate u mehaničkim vježbama. To je, otprilike, kao da se svaki dan trudiš što brže izgovoriti abecedu. Iskoristi svoje vrijeme bolje.

Izmišljene su tzv. "nijeme klavijature". Sviraj na njima neko vrijeme da bi shvatio da ništa ne vrijede. Od nijemih nećeš naučiti govoriti.

Sviraj u ritmu! Neki virtuozni sviraju kao što pijanci hodaju. Nemoj se ugledati u njih.

Nauči zarana osnovne zakone harmonije.

Nemoj se bojati ovih riječi: teorija, generalbas, kontrapunkt, itd.; one će ti uvijek prijateljski izaći u susret ako i ti učiniš isto.

Ne lupetaj po klaviru! Sviraj uvijek kako spada, nikad na pola.

Vući se i žuriti jednako su velike greške.

Potruđi se da lagane komade sviraš dobro i lijepo; to je bolje nego da teške izvodiš prosječno.

Uvijek moraš paziti da ti je glazbalo dobro ugođeno.

Svoje komade ne samo da moraš moći odsvirati prstima, moraš ih moći pjevušiti i bez klavira.

Izoštri svoju moć zamišljanja tako da možeš zapamtiti i harmoniju koja pripada melodiji, a ne samo melodiju koje skladbe.

Potruđi se, čak i ako nisi dobar pjevač, da bez pomoći glazbala pjevaš *prima vista*; tako ćeš izoštriti svoj sluh. Imaš li pak zvonki glas, nemoj tratiti vrijeme i obrazuj ga. Smatraj ga najljepšim darom koji ti je Bog dao.

Moraš postići to da glazbu možeš razumjeti na papiru.

Kad sviraš, ne brini se tko te sluša! No sviraj uvijek kao da te sluša koji majstor.

Skladbu koju ti ponude na sviranje prvo pročitaj.

Kad završiš s dnevnim vježbanjem i osjetiš umor, nemoj se dalje zamarati. Bolje je odmoriti se, nego raditi bez volje i živahnosti.

Kad budeš stariji, ne sviraj ništa pomodno. Vrijeme je dragocjeno. Trebao bi živjeti stotinu života ako bi htio upoznati sve što je dobro.

Slatkišima se, kolačima i pecivima djeca ne odgajaju u zdrave

ljude. Kako tjelesna, tako i duhovna hrana mora biti jednostavna i okrepljujuća. Za potonju su se majstori dovoljno pobrinuli; nje se i drži.

Sve se sivilo pasaža mijenja s vremenom. Vještina vrijedi samo tamo gdje služi višoj svrsi.

Loše kompozicije ne moraš širiti dalje, nego upravo suprotno, svim snagama pomoz da se potisnu.

Loše kompozicije ne bi trebao ni svirati, ni, osim ako nisi na to prisiljen, slušati.

Nemoj nikad bít tražiti u vještini, u takozvanoj bravuri. Skladbom pokušaj izazvati dojam koji je skladatelj imao na umu, više od toga ne treba, jer sve što je više postaje karikatura.

Smatraj odvratnim da u komadima dobrih skladatelja nešto mijenjaš, izostavljaš ili uvodiš moderne ukrase. To je najveće ruglo koje radiš umjetnosti.

Kad izabireš komad kojim ćeš se baviti, konzultiraj starije, tako ćeš uštedjeti mnogo vremena.

Moraš postupno upoznati sva značajnija djela svih značajnijih majstora.

Nemoj da te zalude pohvale koje tzv. veliki virtuozni često dobiju. Neka ti vrednije budu pohvale umjetnika nego velikoga mnoštva.

Sve što je u modi opet će izaći iz mode pa, ako se time baviš do starosti, postat ćeš pomodar kojega nitko neće cijiniti.

Često sviranje po društvima donosi više štete nego koristi. Pogledaj te ljude; nikad ne sviraj nešto čega bi se u sebi mogao sramiti.

Ne propuštaj prilike da sviraš s drugima, u sastavima kao što su duo, trio, itd. Tvoje sviranje bit će tečno i poletno. Često prati i pjevače.

Kad bi svi htjeli svirati prvu violinu, ne bismo složili orkestar. Zato cijeni svakoga glazbenika na njegovu mjestu.

Voli svoje glazbalo, ali nemoj ga oholo smatrati najboljim i jedinstvenim. Sjeti se da postoje i druga jednako lijepa. Sjeti se da postoje i pjevači, i da u zboru i orkestru dolazi do izražaja ono najviše u glazbi.

Kad budeš stariji, sreći se više s partiturama nego s virtuozi.

Marljivo sviraj fuge dobrih majstora, prije svega Johanna Sebastiana Bacha. Neka *Dobro ugođeni klavir* bude tvoj svagdašnjih kruh. Onda ćeš sigurno postati vrstan glazbenik.

Među svojim prijateljima potraži one koji znaju više od tebe.

Od bavljenja glazbom odmori se marljivo čitajući poeziju. Često šeći po svježem zraku!

Od pjevača se može ponešto naučiti, no ne vjeruj im sve.

I iza planina žive ljudi. Budi skroman! Nisi još ništa izmislio i pomislio što drugi prije tebe nisu izmislili i pomislili. A ako jesi, smatraj to darom s neba i to što imaš podijeli s drugima.

Proučavanje povijesti glazbe potpomognuto aktivnim slušanjem majstorskih djela iz različitih razdoblja najbrže će te izliječiti od umišljenosti i oholosti.

Lijepa knjiga o glazbi je Thibautova "O čistoći skladanja". Čitaj ju često kad budeš stariji.

Kad prolaziš pored crkve i začuješ orgulje, uđi i poslušaj. Ako ti bude tako ugodno da i sam sjedneš za orguljašku klupu, okušaj svoje male prste i divi se svemoći glazbe.

Ne propuštaj priliku za vježbanje na orguljama; ne postoji glazbalo koje se, jednako kao orgulje, osvećuje nečistoćama i u tonskome slogu i u sviranju.

Marljivo pjevaj u zboru, pogotovo srednje dionice. Tako ćeš postati muzikalan.

No što znači biti muzikalan? Nisi muzikalan ako bojažljivo gledajući note s naporom odsviraš komad do kraja; nisi muzikalan ni ako (kad ti netko okrene dvije stranice odjednom) staneš i ne možeš nastaviti. Ali muzikalan si ako kod novoga komada možeš naslutiti što dolazi, a kod onoga kojeg poznaješ, napamet znaš. Jednom riječju, muzikalan si ako glazbu nemaš samo u prstima, nego i u glavi i srcu.

Ali kako postati muzikalan? Drago dijete, najvažnije – oštro uho i brzo razumijevanje, dolazi, kao i sve drugo, odozgo. No nadarenost se može stvoriti i povećati. To nećeš postići ako si kao pustinjač cijele dane zatvoren i radiš mehaničke vježbe, nego tako da se krećeš u živom, svestrano-glazbenom društvu, a najviše u zboru i orkestru.

Neka ti rano bude jasan opseg ljudskoga glasa u njegove četiri glavne vrste; oslušuj ih najviše u zboru, istražuj u kojim intervalima leži njihova najveća snaga, a u kojim se drugim mogu rabiti za mekoću i nježnost.

Marljivo slušaj sve narodne popijevke: one su riznica najljepših melodija i pružaju ti pogled na karakter različitih naroda.

Rano se vježbaj u čitanju starih ključeva. Inače će ti mnoga blaga prošlosti ostati skrivena.

Rano pazi na ton i karakter različitih glazbala. Pokušaj u uhu zadržati njihovu karakterističnu boju zvuka.

Nikad ne propusti poslušati dobru operu.

Poštuj staro, ali i prema novom budi otvorenog srca. Nemaj predrasuda prema nepoznatim imenima.

Ne procjenjuj skladbu nakon samo jednoga slušanja: ono što ti se sviđa na prvi pogled, nije uvijek najbolje. Majstore treba

proučavati. Mnogo toga postat će ti jasnije tek kad budeš stariji.

Kad procjenjuješ skladbe, razlikuj pripadaju li umjetnosti ili su namijenjene diletantskoj zabavi. Zauzmi se za ove prve; radi potonjih se nemoj ljutiti!

"Melodija" je bojni poklik diletanata, no zasigurno, glazba bez melodije nije glazba. Ipak, neka ti bude jasno što oni time misle; lako shvatljiva, ritamski dopadljiva melodija im je dovoljna. No ima i melodija drugačijega soja. Ako otvoriš Bacha, Mozarta i Beethovena, gledaju te na tisuću različitih načina; valjda ćeš se ubrzo zasititi bijedne jednoličnosti prije svega novijih talijanskih opernih melodija.

Ako si na klaviru pronađeš male melodije, to je jako zgodno. No ako ti one odjednom dođu, ne na klaviru, budi sretan jer se budi tvoj unutarnji smisao za glazbu.

Prsti moraju raditi ono što glava želi, ne obrnuto.

Ako počneš skladati, radi sve u glavi. Tek kad je tvoj komad potpuno gotov, probaj ga na glazbalu. Ako je tvoja glazba došla iznutra, ako si ju osjetio, onda će tako djelovati i na ostale.

Ako ti je nebo podarilo bujnu maštu, onda ćeš sigurno često u osamljenim satima kao začaran sjediti za klavirom i u harmonijama htjeti izraziti svoju nutrinu, i to tajanstvenije ćeš se osjećati privučenim u magične krugove, što ti je carstvo harmonije možda nejasnije. To su najsretniji dani mladosti. Pazi ipak da se prečesto ne predaš jednom talentu, koji te navodi da snagu i vrijeme trošiš na sjene. Svladavanje forme, snagu jasnog oblikovanja osvojiti ćeš samo pomoću čvrstog znaka pisma. Dakle zapisuj više nego što izmaštaš.

Rano stekni znanje o dirigiranju, često gledaj dobre dirigente; ne uskrađuj si ni dirigiranje u tišini. To će ti dati bistrinu.

Vrijedno se osvrni po životu kao i po drugim umjetnostima i znanostima.

Moralni zakoni su i zakoni umjetnosti.

Marljivošću i ustrajnošću postizat ćeš sve više i više.

Iz kilograma željeza, koji je malo koštao, može se napraviti tisuće opruga za satove čija se vrijednost penje do stotina tisuća. Kilogram koji si dobio od Boga vjerno iskoristi.

Bez entuzijazma ne može se ništa ispravnoga napraviti u umjetnosti.

Umjetnost ne postoji zato da bi zgrtala bogatstvo. Postaj sve veći umjetnik, a sve će drugo doći samo od sebe.

Tek kad ti forma postane potpuno jasna, postat će jasan i sadržaj.

Možda samo genij potpuno razumije genija.

Netko je rekao da potpun glazbenik mora biti u stanju komplicirano orkestarsko djelo, koje samo jednom čuo, vidjeti pred očima kao partituru. To je ono najviše što se može pomisliti.

Učenju nema kraja.